

handle engelsk historieskrivning frem til reformationen, idet grænsen mellem de to bind er sat ved Edvard 1.s død. Forfatterinden møder med gode forudsætninger, idet hun tidligere var ansat i håndskriftafdelingen på British Museum og nu udnytter sine erfaringer fra undervisningen i middelalderhistorie ved universitetet i Nottingham. Hun lægger vægt på tilrettelæggelse af stoffet med henblik på de studerendes brug af kilder og søger at påvise, om der er tale om tendens i behandlingen af visse kilder, det være sig af politisk, lokalpatriotisk eller modelitterær karakter.

Bogen indledes med et kapitel om Gildas og Nennius, som bevidst modstilles, den første endnu på overgangen mellem romersk og anglo-saksisk England, den sidste præget af kampen mod det nye hedenskab, der fulgte med indvandrerne. Derefter følger kapitler om Bede, *The Anglo-Saxon Chronicles*, anden krønikelitteratur og kongebiografier, herunder *Encomium Emmae regine*, som blev skrevet i Flandern 1037-40 af en munk fra St. Bertin i byen Saint-Omer. Endvidere behandles en righoldig samling af helgenlegender og lokale klosterkroniker. I de følgende afsnit behandles de forfattere, der skrev om normannernes erobring af England i 1066, og siden de såkaldte anglo-normanniske forfattere Orderic Vital, Eadmer og Florence of Worcester. Der gøres omhyggeligt rede for diskussionen om den sidste forfatterpersonlighed; den løber iøvrigt stadig, jf. artiklen *The Date of »Florence« of Worcester* i *Revue Bénédictine* 86 (1976), s. 115 ff. Også den næste markante historiker William of Malmesbury får sit eget kapitel med gennemgang af vanskelighederne ved at benytte hans forfatterskab, hvorom diskussionen også stadig løber, jf. Rodney M. Thomsons artikel *The Reading of William Malmesbury* i *Revue Bénédictine* 85 (1975), s. 362-402. Den sidste større personlighed, der får sit eget kapitel, er Mattheus Parisiensis.

Omtrent midt i bogen mellem s. 232 og 233 er der indsat 12 tavler med reproduktioner af sider eller illustrationer fra en række af de behandlede historiske værker; heriblandt mærkes to sider i autograf af Orderic Vital og William of Malmesbury, en illustration fra det håndskrift af *Encomium Emmae*, der regnes for dronningens eget, forestillende forfatteren, der overrækker sit værk til dronningen i nærværelse af Hardeknud og Edward, og en anden illustration fra Mattheus Parisiensis, der viser Knud den Store og Edmund Jernside i tvekamp til hest.

Et omfattende register på omtrent 80 dobbeltspaltede sider og en kortere fortegnelse over hovedværkerne i streng kronologisk orden med sidetal for deres behandling letter effektivt brugen af bogens mere end 500 ret tættrykte sider.

Herluf Nielsen

Domesday Book, 3: Surrey, 11: Middlesex, 12: Hertfordshire, 19: Huntingdonshire, 24: Staffordshire, text and translation edited by John Morris, *History from the Sources*. Phillimore Chichester, 1975.

Den første og eneste udgave af *Domesday Book* udkom i 1783 i to store folianter, *Domesday-Book seu Liber Censualis Willelmi Primi*, I-II, efterfulgt i årene 1811 og 1816 af endnu to foliebind med registre (III), indledning og andet materiale fra *Domesday*-undersøgelsen (IV). Facsimiler af de to hovedhåndskrifter til *Domesday Book* blev udgivet grevskab for grevskab af Ordnance Survey i 1861-64, og oversættelse af hele teksten fremkom for næsten alle grevskaber i de enkelte bind af *Victoria History of the Counties of England*. Nu foreligger de første bind af en planlagt billigbogsudgave af *Domesday* grevskab for grevskab. For den rimelige sum af £ 2.50 (Hertfordshire £ 5) kan nu erhverves hvert af grevskaberne Surrey, Middlesex, Hertfordshire, Huntingdonshire og Staffordshire med såvel original tekst som oversættelse, og de øvrige grevskaber vil blive publicerede

med o. 12 bind hvert år frem til 1979. Den latinske tekst er, bortset fra nogle få rettelser, et ellers uændret genoptryk af 1783-udgavens. Oversættelsen til moderne engelsk er ny og er et resultat af gruppearbejde. Den gamle udgave blev trykt i c. 1.250 eksemplarer og er efterhånden kun tilgængelig på biblioteker og i private samlinger, således at selve dens sjældenhed har været en hemsko for forskningen. Denne ulempe bliver nu overvundet ved den nye udgave, der foruden at kunne erhverves til en overkommelig pris er meget nem at arbejde med i modsætning til de store uhåndterlige folianter. Hertil kommer fordelene ved at have en oversættelse trykt samme sted som og parallelt med den latinske tekst og ved for hvert grevskab at få et samlet person- og stednavneregister.

Fordelene ved denne »folkeudgave« er således åbenlyse, men nægtes skal det ikke, at det er med nogen skuffelse og resignation, at man tager den til sig. Den store, tidssvarende videnskabelige og kommenterede udgave, som efterhånden mange generationer har ventet på, hvor bliver den af? Der er gået 200 år siden førsteudgaven så dagens lys – hvorlænge skal der endnu gå, før Domesday Books latinske teksts forkortelsessystem bliver opløst i en læselig og umiddelbar tilgængelig tekst?

Anne K. G. Kristensen

G. L. Harriss: King, Parliament and Public Finance in Medieval England to 1369. Oxford, 1975. 554 s. £ 13½.

Harriss ser skattesystemets udvikling i sammenhæng med ændringerne i det politiske system, ændringerne fra »feudalmonarki« til »territorialstat«, som betød, at kongens opgaver øgedes, at hans rets- og fredsværn udstræktes, at hans autoritet berørte alle frimænd, som uanset lens- og vasalitetforhold blev hans undersåtter. De kunne beskattes til fordel for res publica, som repræsenteredes af kongen, men også af *communitas regni* (først baronerne, siden også repræsentanter for »le commun«); krongodsindtægter og feudal incidens måtte suppleres med subsidier, bevilget af den instans, der blev til parlamentet, og som blev ramme om samarbejde og strid mellem krone og *communitas*. Således ser Harriss (groft sagt) udviklingen mellem Magna Carta og Brétigny-freden (da 100-årskrigens finansielt kreative virkninger er slået igennem).

Bogen er kompliceret anlagt, både kronologisk og tematisk, men kan ses som koncentreret om tre perspektiver: 1) Sammenhængen mellem kongens offentlige autoritet og undersåtternes pligter, parternes indbyrdes bundethed under *salus publica* – her vil Harriss sætte kød på Gaines Post's teorier om romerrettens statsretslige udnyttelse i senmiddelalderen. 2) Udviklingen af kronens finansapparat (*Exchequer, hospitia regis, fiscus*) og deres stilling mellem konge, råd og parlament – en kompetent opsummering og uddybning af forskningen siden T. F. Tout. 3) Parlamentets (og især Commons') konstitutionelle og politiske vej mod tinderne – måske noget ensidigt opfattet på grund af interessen for den politisk-taktiske udnyttelse af bevillingspligten (i øvrigt en for tiden meget brugt indfaldsvinkel, jfr. historikere som R. S. Hoyt, E. B. Fryde, A. L. Brown, Alan Rogers, B. P. Wolfe).

Mogens Fenger

Robin E. Glasscock (ed): The Lay Subsidy of 1334. Records of Social and Economic History, New Series II. London, 1975. 516 s. £ 13.

Glasscock opstiller systematisk, hvad hver engelsk landsby og by måtte betale, når parlamentet bevilgede skat på lægfolks rørlige gods siden 1334. Fra 1334 ændrer kildemateria-